

Gregor Potočnik

DOI: 10.2478/cmc-2023-0012

PREDLOG DOPOLNITVE SLOVENSKE ZAKONODAJE NA VOJAŠKEM PODROČJU

PROPOSAL TO SUPPLEMENT SLOVENIAN LEGISLATION IN THE MILITARY FIELD

Povzetek Delovanje državnih organov temelji na zakonodaji. Vojaško področje, ki je ožje od obrambnega, z vsemi značilnostmi in lastnostmi največjega skupka kinetične energije in hkrati celostne energije državne institucionalizirane prisile pa je še toliko bolj odvisno od pomena in namena državne zakonodaje. Priporočljivo bi bilo, da bi slovenska zakonodaja na vojaškem področju v prihodnje učinkoviteje in predvsem uspešneje sledila mednarodnemu dogajanju na področju vojaške zakonodaje, znanosti ter vojaških raziskav in razvoju. Interdisciplinarne vsebine na vojaškem področju zahtevajo posebno pozornost, previdnost in predvsem daljnosežno predvidljivost, kar je v sodobnem svetu težko, vendar ne neizvedljivo. Predvidljivost prihodnjega vojaškega dogajanja potrebuje jasno, ciljno določno in nedvoumno zakonodajno vsebino.

Ključne besede *Politični dokument, zakonodajni dokument, obramba, vojaštvo, vojaška znanost.*

Abstract The foundation of any activity of all state bodies must primarily be based on state legislation. The military field, which is narrower than the defense field, with all the characteristics and properties of the largest collection of kinetic energy and at the same time the integrated energy of state institutionalized coercion, is even more dependent on the meaning and purpose of state legislation. It would be recommended that in the future Slovenian legislation in the military field would more effectively and above all more successfully follow international developments in the field of military legislation, science and military research and development. It should be emphasized that interdisciplinary content in the military field requires special attention, caution and, above all, far-reaching predictability, which is extremely difficult in the modern world, but not impossible. The predictability of future military events requires clear, target-specific and unambiguous legislative content.

Key words *Policy document, legislative document, defense, military, military science.*

Uvod Na znanstvenem ali strokovnem področju ni mogoče zaslediti veliko del, ki bi se ukvarjala s problematiko slovenske zakonodaje na vojaškem področju. Ta članek je eden izmed redkih takih del in bi lahko političnim odločevalcem pomagal pri vsebinskem in sistemskem razumevanju vojaške zakonodaje. Delovanje vojske na vojaškem področju z vidika odziva na vojaške grožnje je bilo v preteklosti že proučevano (Bidlle, 2005; Freedman, 2005), vendar ne na področju delovanja Slovenske vojske. Slovenska zakonodaja na vojaškem področju obsega obrambno in vojaško delovanje, obrambno delovanje je tudi mnogo širše kot vojaško delovanje.

V Sloveniji se na obrambnem in vojaškem področju pojavljata najmanj dve vrsti problematik. Prva obsega izzive z udejanjanjem in implementacijo političnih dokumentov (resolucije, smernice, programi itn.), ki zadevajo obrambno področje in Slovensko vojsko. Druga problematika pa obsega vzpostavitev vojaške visokošolske ustanove, ki bi imela status javnega izobraževalnega zavoda. Ker tega ni, v Sloveniji ni mogoče pridobiti ustrezne javno priznane vojaške visokošolske izobrazbe (16. člen Zakona o visokem šolstvu).

Temelj vojaškega področja je vojaška znanost. Slovensko uradno razlago besedne zveze »vojaška znanost«, ki je v Obrambno-vojaškem terminološkem slovarju MOterm, je izvedla Slovenska vojska – Center vojaških šol, v sodelovanju s Slovensko akademijo znanosti in umetnosti – Inštitutom za slovenski jezik Frana Ramovša, leta 2019. Pred letom 2019 so znane sicer različne obsežne razlage vojaške znanosti (Žabkar, 2003; Brožič, 2010; Shafritz in Shafritz, 1989), vendar nobena ni bila uradno potrjena in splošno uporabljena. V skladu s »*Plus actum quam scriptum valet*« je potrebna formalizacija abstraktnega v konkretno, če želimo učinkovito in uspešno doseči zastavljeni cilj (Yates, 2022), ki predstavlja ne le teoretiziranje o vojaški znanosti, temveč udejanjanje in opolnomočenje vojaške znanosti v resničnem življenju.

Medtem ko je na slovenskem obrambnem področju kar nekaj literature (Kladnik in sod., 2011; Fekonja, 1997; Torkar, 2021), je slovensko vojaško področje na področju slovenske vojaške zakonodaje še vedno precej neraziskano, kar se kaže tudi pri vsakodnevni slovenski politiki kot najvišjem odločevalcu glede Slovenske vojske in hkrati na vojaški najnižji taktični ravni, ki za doseganje odličnosti potrebuje predvidljivost in jasne, nedvoumne ter realno dosegljive zahteve usposobljenosti s področja vojaških taktik, tehnik in postopkov (Grošelj, 2010).

Glavni cilj zakonodaje na področju vojaštva bi moral biti ustvarjanje pogojev za doseganje čim boljše bojne pripravljenosti vojske, ki bi temeljil na realizaciji političnih odločitev in ustvarjanju pogojev, da bi Slovenska vojska lahko v sklopu javnega izobraževalnega sistema razvijala vojaško znanost. Slednje je trenutno onemogočeno, saj 9. člen Zakona o visokem šolstvu onemogoča Slovenski vojski ustanovitev javno priznanega visokošolskega zavoda, saj »*visokošolski zavod*

oziroma drugi zavod – članico univerze in študentski dom lahko ustanovijo domače in tuje fizične in pravne osebe« (9. člen Zakona o visokem šolstvu)¹

Ustrezna zakonodaja je temelj vsakršnega državnega delovanja, tako tudi vojaškega, ki se začne v vojaških raziskavah in razvoju ter operacionalizira v vojaškem izobraževanju in usposabljanju. Vojaško izobraževanje in usposabljanje ni le ena izmed nalog Slovenske vojske (37. člen Zakona o obrambi), temveč je to njena temeljna naloga. Učinkovitost in uspešnost javno veljavnega vojaškega izobraževanja in usposabljanja mora formalistično primarno temeljiti na ustrezni zakonodaji, ki pa je v Sloveniji trenutno še ni. Visoko raven vojaškega izobraževanja in usposabljanja je navidezno mogoče vzdrževati le z dobro organiziranostjo vojaškega izobraževanja in usposabljanja, katerega nosilka je Slovenska vojska. Poudariti je treba »le navidezno«, kajti odlična organizacija, odlični materialni pogoji in visoka motivacija ne morejo in ne smejo prekoračiti omejitev, ki so navedene v slovenski zakonodaji. Natančneje, Slovenska vojska ne more in ne sme izvajati izobraževanja in usposabljanja, kot to lahko počnejo druge slovenske visokošolske javne izobraževalne ustanove v obliki javnih zavodov, ki se morajo akreditirati pri Nacionalni agenciji Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu. Slednje je glavni zaviralec razvoja slovenske vojaške znanosti in z njo povezanega učinkovitega, uspešnega ter operacionaliziranega vojaškega razvoja in raziskav v Slovenski vojski in tudi širše na Slovenskem.²

V tem članku bomo pojasnili obe tematiki (implementacija političnih odločitev in vzpostavitev vojaške visokošolske ustanove), razliko med obrambnim in vojaškim delovanjem, predstavili odgovornost upoštevanja ali neupoštevanja uradnih dokumentov ter pojasnili, zakaj bi bilo treba na področju slovenske vojaške zakonodaje sprejeti nekatere zakonske spremembe.

1 POMEN POLITIČNE ODLOČITVE

Implementacija politične odločitve predstavlja udejanjanje politične volje v resničnem življenju (Frazer, 2010). Politika tudi uravnava družbene potrebe z doseganjem družbenega konsenza (Rothstein, 1996). Vsaka družba za svoj obstoj in delovanje potrebuje varnost kot eno izmed temeljnih potreb (Fukuda-Parr in Messineo, 2012). Za doseganje vsega naštetega ne zadostuje le politično sprejetje resolucije, smernic ali programov. Za udejanjanje politične volje je najprej potreben sprejem zakona in nato učinkovito in uspešno izvrševanje. Le zakon daje državnim organom operativno moč udejanjanja politične volje in na podlagi uresničevanja

¹ Generalštab Slovenske vojske kot organ v sestavi Ministrstva za obrambo in tudi Republika Slovenija ne morejo biti pravna oseba. Zato ni mogoče ustanoviti javnega izobraževalnega visokošolskega zavoda brez predhodne spremembe zakona.

² »Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu skrbi za delovanje in razvoj sistema zagotavljanja kakovosti v slovenskem visokem in višjem šolstvu. Z akreditacijo, ki jo podeljuje, visokošolski zavodi in študijski programi izkazujejo veljavnost in ustrezno kakovost izobraževanja.«, <https://www.nakvis.si/>. Le akreditacija Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu bo zagotovila nedvoumno in ustrezno kakovost visokošolskega vojaškega izobraževanja, kar pa trenutno ni mogoče, ker ni zakonodaje.

političnih zvez, v obliki uresničevanja zakonov, se lahko politične odločitve štejejo kot uspešne ali neuspešne (Blind, 2007).

V Sloveniji je temeljni problem neustrezna in tudi že zastarela zakonodaja, konkretnje Zakon o obrambi in izključujoči Zakon o visokem šolstvu.

Zakon o obrambi ne naslavlja rešitve ali implementacije ključnega politično strateškega dokumenta – Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije (ReSNV-2). Kot primer lahko navedemo poglavje navedene resolucije pod številko 6.2 »Organiziranost sistema nacionalne varnosti«, kjer je navedeno: »Obrambni sistem Republike Slovenije predstavlja celoto političnih, normativnih, organizacijskih, vojaških, kadrovskih, materialno-finančnih, obveščevalno-varnostnih, informacijsko-komunikacijskih, razvojnoraziskovalnih, izobraževalnih in drugih dejavnosti, ki jih organizira država za učinkovito zagotavljanje obrambe in obrambne sposobnosti.« Za namene tega članka je treba izpostaviti vojaške in razvojnoraziskovalne ter izobraževalne dejavnosti.

V Sloveniji trenutno nimamo zakona, ki bi operacionaliziral zgoraj navedeno. Vojaška in razvojnoraziskovalna dejavnost sicer v Sloveniji poteka, najmanj na podlagi Zakona o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti, ki sicer velja za celotno razvojnoraziskovalno dejavnost v Sloveniji. Vendar v Sloveniji nimamo visokošolskega vojaškega študija, kar poleg neizpolnjevanja ReSNV-2 tudi že pomeni kršenje tretjega odstavka, 57. člena Ustave Republike Slovenije.

Ustavno sodišče Republike Slovenije je v zvezi z dolžnostjo države, da ustvari možnosti izobraževanja, že izdalo ustavno odločbo (Odločba Ustavnega sodišča, VII, 14, U-I-34/94, Uradni list RS, št. 18/98), v kateri je določilo: »te ustavne določbe dajejo državi pravico in dolžnost, da z zakoni do določene mere uredi tudi področje visokega šolstva. Država mora ustvarjati možnosti, da si državljani lahko pridobijo ustrezno izobrazbo. To pomeni takšno izobrazbo, ki ustreza na eni strani željam posameznikov in na drugi strani njihovim sposobnostim ter potrebam in možnostim družbe. Iz te obveznosti države izhaja tudi njena obveznost, da za zagotovitev ustrezne izobrazbe ustanavlja ‚državne‘ univerze in visoke šole ter ne preprečuje posameznikom ali pravnim osebam ustanavljati in upravljati šol tudi za pridobitev visokošolske izobrazbe«.

Kljub navedeni odločbi Ustavnega sodišča v Sloveniji trenutno še ni ustvarjenih možnosti za pridobitev vojaške izobrazbe, kot to izhaja iz zgoraj navedene odločitve Ustavnega sodišča, stare petindvajset let.

Prav tako v Sloveniji ni mogoče pridobiti visokošolske vojaške izobrazbe, ki bi bila skladna z Uredbo o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja, v kateri je v Prilogi 2 (Klasifikacija področij izobraževalnih aktivnosti/izidov 2016 z oznako KLASIUS-P-16) določeno področje Vojaštvo in obramba, ki spada v kategorijo pod številko 1031.

Na podlagi navedene uredbe za zdaj še noben slovenski znanstvenoraziskovalni in izobraževalni javni zavod ne izvaja izobraževanja in usposabljanja s področja vojaštva in obrambe (št. 1031 – Priloga 2 navedene uredbe), kljub ReSNV-2 in odločbi Ustavnega sodišča ter dejstva, da je temeljna naloga države zagotavljanje varnosti.

Na podlagi navedenega bi bilo v Sloveniji dobro operacionalizirati uresničevanje najvišjega pravnega akta – ustave in ob ustrezni spremembi zakona pravno formalno udejanjiti vojaško znanost v Slovenski vojski ter uresničiti izvrševanje ReSNV-2 kot politične volje.

V Sloveniji sicer obstajajo zmogljivosti in možnosti, da bi se vojaška znanost udejanjala zunaj Slovenske vojske, vendar se žal ne, saj noben slovenski visokošolski javni zavod ne deluje na področju zgoraj navedenega področja vojaštva in obrambe.

Ob tem je treba poudariti, da obramboslovje spada med politične vede in ne med vojaštvo in obrambo, kar bo v nadaljevanju tudi podrobneje pojasnjeno.

Izključujočnost Zakona o visokem šolstvu v zvezi z državnimi organi kot ustanovitelji javnih visokošolskih zavodov se kaže predvsem zaradi že predhodno navedenega določila v njegovem 9. členu, da sme visokošolske zavode ustanovljati le fizična ali pravna oseba.

Republika Slovenija ne more biti fizična oseba, prav tako tudi ne more biti pravna oseba. Upoštevati je treba še dejstvo, da so obrambne zadeve v Sloveniji v izključni državni pristojnosti. Za rešitev tega problema je Državni zbor Republike Slovenije leta 2022 že obravnaval predlog Zakona o dopolnitvi Zakona o visokem šolstvu,³ pri čemer je bil podan predlog, ki bi določal, da lahko visokošolski zavod za vojaško izobraževanje na območju Republike Slovenije ustanovi le Republika Slovenija.⁴ Prav tako je bila v istem dokumentu zapisana razlaga, da je treba upoštevati poseben slovenski ustavnopravni položaj obrambe in da se tako vzpostavi pravna podlaga, ki bi za samostojni visokošolski zavod na območju Republike Slovenije ustanovila le Republika Slovenija, s čimer bi se zagotovil in varoval javni interes na področju obrambe države. Odlok o ustanovitvi samostojnega visokošolskega zavoda bi sprejel državni zbor.⁵

Odbor za izobraževanje, znanost in mladino državnega zbora in pozneje tudi Vlada Republike Slovenije ter nazadnje državni zbor so žal navedeni predlog Zakona o visokem šolstvu zavrnili,⁶ s čimer so povzročili ohranitev stanja, ki tudi v prihodnje ne omogoča pridobitev slovenske visokošolske izobrazbe s področja vojaških ved.

³ Republika Slovenija – Državni zbor, EPA: 45 – IX, šifra: 602-04/22-10/1 z dne 13. 5. 2022.

⁴ *Ibidem*: predlog dopolnitve 9. člena Zakona o visokem šolstvu.

⁵ *Ibidem*, str. 13.

⁶ Zapisnik seje državnega zbora z dne 4. 10. 2022.

Hkrati so žal tudi onemogočili Slovenski vojski ustanovitev javnega visokošolskega zavoda, ki bi formalno, v sistemu javnega izobraževanja, institucionaliziral vojaško znanstveno ustanovo ter opolnomočil nacionalni in javni interes na področju vojaštva in obrambe.

S predlogom spremembe Zakona o visokem šolstvu se je tudi strinjala že leta 2021 Medresorska delovna skupina za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske,⁷ prav tako se je podobno izrekla Rektorska konferenca Republike Slovenije leta 2021.⁸ Slovenija in Slovenska vojska bi pridobili javno priznani visokošolski vojaški študij, katerega posledica bi bila enaka kot pri vseh drugih znanstvenih področjih. Nedvoumno bi se dvignile kakovost in predvsem uspešnost ter učinkovitost vojaškega izobraževanja in posledično tudi delovanja.

Kljub podpori taki spremembi Zakona o visokem šolstvu s strani Rektorske konference in pritrtilnega mnenja Medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske je na drugi redni seji državnega zbora 4. 10. 2022 od 80 navzočih poslancev 48 glasovalo proti spremembi Zakona o visokem šolstvu. Za predlog spremembe Zakona o visokem šolstvu je glasovalo 31 poslancev državnega zbora.⁹

2 OBRAMBNO IN VOJAŠKO DELOVANJE

V Sloveniji je obramba države ustavna kategorija (Poglavje E – Obramba države v Ustavi Republike Slovenije). Zastavljena je zelo široko in vseobsegajoče. Natančno jo pojasnjujejo dva zakona¹⁰ in vladna pravila,¹¹ ki ločijo med vojaško obrambo¹² in civilno obrambo.¹³ Vendar kljub jasni in nedvoumni zakonski razmejitvi v Sloveniji predvsem vojaško delovanje v obliki vojaške obrambe še ni opolnomočeno zaživelo do popolnosti. To je mogoče dokazati z dejstvom, da je Slovenija obrazložitev temeljne znanosti, ki se ukvarja z vojaškimi taktikami, tehnikami in postopki, dobila šele leta 2019, torej »*vojaška znanost – dejavnost, ki si prizadeva metodično poiskati sistematično izpeljana, urejena in dokazljiva spoznanja v teoriji in praksi razvoja, pri pripravi ter bojnem in nebojnem delovanju vojske na strateški, operativni in taktični ravni.*« (Obrambno-vojaško terminološki slovar MOterm).

⁷ Zaključno poročilo Medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske, dopis MO, št. 603-95/2021-2 z dne 11. 2. 2021.

⁸ Izjava Rektorske konference Republike Slovenije, 23. 12. 2021.

⁹ Zapisnik seje državnega zbora z dne 4. 10. 2022.

¹⁰ Zakon o obrambi in Zakon o službi v Slovenski vojski.

¹¹ Pravila službe v Slovenski vojski.

¹² »Vojaška obramba je obramba države z orožjem in drugimi vojaškimi sredstvi, izvaja pa jo Slovenska vojska samostojno ali skupaj z zavezniškimi vojskami.« Zakon o obrambi, 5. člen.

¹³ »Civilna obramba je celota ukrepov in dejavnosti državnih organov, organov lokalne samouprave, gospodarskih družb, zavodov in drugih organizacij ter državljanov in državljanek (v nadaljnjem besedilu: državljanov), s katerimi se z nevojaškimi sredstvi in načini podpira in dopolnjuje vojaška obramba države, zagotavlja delovanje oblasti ter preskrba, zaščita in preživetje prebivalstva v vojnem stanju.« Zakon o obrambi, 5. člen.

Da je v Sloveniji trajalo skoraj trideset let do utemeljitve temeljne znanosti, ki se ukvarja z delovanjem vojske, je samo po sebi že morda dovolj dober pokazatelj še vedno ne dovolj dobrega razumevanja vojaškega delovanja v Sloveniji. Zato je treba izrecno navesti, da obrambno delovanje omogoča tudi vojaško delovanje, tudi z danes zelo popularnimi besednimi zvezami, kot so »dvonamenskost vojaških sredstev«. Vojaško delovanje namreč ne omogoča dvonamenskosti v zgodovinskem temelju vojaškega delovanja, ki je uničevanje sovražnika v vojni (Anscombe, 2017; Keeley, 1996; Shaw, 2015).

Obrambno in vojaško delovanje ni najbolje poenostavljeno razlagati, da je obrambno delovanje le pasivno delovanje in vojaško delovanje le aktivno delovanje. Ne smemo se ujeti v zanko, da je vojaško delovanje aktivno delovanje in obrambno delovanje pasivno delovanje (Heaslip in Barber, 2014). Oboje v zadnjih dveh povedih namreč ne drži in je zavajajoče ter tudi neresnično. Ločnica med obrambnim in vojaškim delovanjem je v temeljni vsebini obrambnega in vojaškega delovanja. Najbolj jasni ločnici nam daje že Zakon o obrambi, v členu 5, ki določa, da vojaško obrambo izvaja Slovenska vojska, medtem ko civilno obrambo sestavlja celota ukrepov državnih organov in preostalih subjektov. Zato je treba navesti, da vojaško delovanje obsegajo vojaške taktike, tehnike in postopki (Cohen, 2005). Ti so tisto, kar natančno pojasnjuje vojaško delovanje in ga precizira oziroma ločuje od obrambnega delovanja kot ustavne kategorije.

3 POLITIČNI DOKUMENTI BREZ KAZENSKE ODGOVORNOSTI

Državni zbor Republike Slovenije je sprejel Resolucijo o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, kot najvišji politični dokument nacionalne varnosti. Državni zbor je prav tako sprejel Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040, kot najvišji slovenski dokument razvoja in opremljanja Slovenske vojske. Vlada Republike Slovenije je sprejela Obrambno strategijo Republike Slovenije, kot hierarhično najvišji slovenski dokument delovanja na področju obrambe. Vlada je sprejela tudi Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2022–2026, kot četrti in zadnji strateški dokument, ki ga imamo v Republiki Sloveniji. Skupna značilnost vseh štirih dokumentov je, da imajo le politično odgovornost in nikakršne kazenske ali odškodninske odgovornosti (Kristan, 1983; Pogorelec, 2005; Markič, 1981).

Slovenska ustava določa, da če bi se navedeni štirje dokumenti želeli operacionalizirati, bi morala biti njihova vsebina prenesena v ustrezne zakone.¹⁴ Druge pravne poti žal v Sloveniji ni, saj je na podlagi Ustave Republike Slovenije le z zakonom mogoče posegati v »pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb.« (člen 87). Prenosa večine vsebin navedenih štirih dokumentov v ustrezne zakone še ni bilo, kar očitno

¹⁴ Na podlagi 87. člena Ustave Republike Slovenije je mogoče le z zakonom določiti pravice in obveznosti državljanov ter drugih oseb, zato bi navedba »z zakonodajo« in ne »z zakonom«, kot smo v tem članku navedli, ne bila dovolj natančna, jasna in nedvoumna.

pomeni izziv za vsakokratni sestav državnega zbora. Če je to mogoče spregledati pri Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, ki je »temeljni razvojnosmerjevalni dokument na področju nacionalne varnosti«,¹⁵ se to zelo težko spregleda pri Obrambni strategiji Republike Slovenije, ki usmerja »razvoj vojaških zmogljivosti«,¹⁶ in Srednjeročnem obrambnem programu Republike Slovenije 2022–2026, ki »določa cilje, vire in najpomembnejše usmeritve delovanja ter razvoja obrambnega sistema.«¹⁷ Oba zadnja našeta dokumenta konkretizirata ukrepe oziroma ciljna stanja, ki bi jih bilo treba doseči ali vsaj ohraniti. Za njuno operacionalizacijo žal v Sloveniji ni druge poti, kot da se njuna vsebina vnese v ustrezen zakon ali sprejme poseben zakon, namenjen le uresničevanju njunih ciljev.

Narava resolucij, strategij in programov ne omogoča nobene druge odgovornosti kot le politične. Slovenija je trenutno na vojaškem področju večinoma obstala le pri političnih odločitvah, kljub nedavnemu državnozbornemu sprejetju Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040,¹⁸ saj še ni sledila implementacija te politične volje v ustrezne zakone. Prav to pa predstavlja slovenski politiki izziv, kako preseči trenutno stanje in poiskati sistemske rešitve namesto parcialnih. Sistemske rešitve bi najprej morale obsegati rešitve za na primer zagotovitev zadostnega števila vojakov ter zagotovitev njihovega ustreznega vojaškega izobraževanja in usposabljanja ter šele nato za nabavo opreme in sredstev.

Razvoj ne more potekati brez temeljnih virov, kot so človeški in finančni, ob upoštevanju svetovnih trendov.¹⁹ Vsakršen poseg, ki bo temeljil na pravicah in obveznostih državljanov, pa je treba vnesti v zakon.

Državni zbor je v celotni zgodovini Republike Slovenije na vojaškem področju to storil le enkrat, in sicer s sprejemom Zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026. Ta zakon je prvi, ki določa ureditev zagotavljanja sredstev za najpomembnejše naložbe v Slovenski vojski.²⁰ Tako se je uredilo financiranje, vendar še vedno ne zagotavljanje kadra in njihove usposobljenosti. Ni pa se institucionaliziralo javno priznано vojaško izobraževanje

¹⁵ Uvod Resolucije o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije.

¹⁶ Uvod Obrambne strategije Republike Slovenije.

¹⁷ Povzetek Srednjeročnega obrambnega programa Republike Slovenije 2022–2026.

¹⁸ Državni zbor je resolucijo sprejel 22. 3. 2023.

¹⁹ Strategija razvoja Slovenije 2030. Vlada RS je strategijo sprejela na svoji 159. redni seji 7. 12. 2017.

²⁰ Zakon o zagotavljanju sredstev za realizacijo temeljnih razvojnih programov obrambnih sil Republike Slovenije v letih 1994–2007 (Uradni list RS, št. 13/94, 42/00 – ORZZSR2, 97/01 in 3/22 – ZDeb) in Zakon o izvajanju temeljnih razvojnih programov Slovenske vojske v letih 2008 do 2015 (Uradni list RS, št. 114/06 in 3/22 – ZDeb) sta le navidezno predhodnika Zakona o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026. Prvi, ker se osredotoča le na protiletalsko in protioklepno obrambo, sisteme nadzora zračnega prostora in zvez ter na obalno obrambo, drugi pa zato, ker se zakon sklicuje na Resolucijo o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske (Uradni list RS, št. 89/04) in srednjeročne obrambne programe za njegovo izvedbo, za katere se lahko z današnje časovne distance ugotovi, da žal niso bili uresničljivi ali morda celo preambiciozni za tisti čas. V podkrepitev razmislak, koliko razvojnih ciljev je Slovenska vojska dosegla do leta 2015, kot je to navedeno v poglavju 3.3, ali doseganje kadrovskih virov, navedenih v poglavju 6.2 Resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske (Uradni list RS, št. 89/04).

in usposabljanje, katerega sklepní del bi pomenilo javno priznано visokošolsko vojaško izobraževanje v skladu z Zakonom o visokem šolstvu.

4 ABSTRAKTNO V PRIMERJAVI S KONKRETNIM

Navedeni resoluciji, strategija in program so abstraktni dokumenti. Navidezno in vsebinsko so konkretni, vendar na izvedbeni ravni abstraktni (Barsalou, Dutriaux, Scheepers, 2018; Clark, 1998). To trditev je mogoče podkrepiti, da tudi delno ali popolno neizpolnjevanje resolucij, strategij in programov ni imelo v Sloveniji nikakršnih posledic. Ne političnih, ne strokovnih.²¹

Praksa dokazuje, da je edina možnost izpolnjevanja dogovorjenega v Sloveniji le s sprejetim in uveljavljenim zakonom ali izjemno problematično z vidika vojaške etike, na podlagi sodne prakse.²²

Slovenija je s sprejemom Zakona o ratifikaciji Severnoatlantske pogodbe ratificirala Severnoatlantsko pogodbo, podpisano v Washingtonu 4. aprila 1949. Z ratifikacijo se je Slovenija zavezala »vzdrževanju in razvijanju svoje individualne in kolektivne sposobnosti upreti se oboroženemu napadu« (Severnoatlantska pogodba, 3. člen).

Na primeru vojne v Ukrajini od februarja 2022 naprej je ponovno mogoče potrditi znano dejstvo, da je »upor oboroženemu napadu« učinkovito in uspešno mogoče izvajati le s številčno popolnjeno, dobro opremljeno in ustrezno usposobljeno vojsko. Vojna v Ukrajini potrjuje vsem znana dejstva po potrebah ustrezno usposobljene in pripravljene vojske. Slovenija na podlagi serijskih negativnih ocen bojne pripravljenosti Slovenske vojske trenutno še ni dosegla pozitivne pripravljenosti, kljub političnim odločitvam. Ko bo državni zbor zmožel operacionalizirati politične odločitve iz resolucij, smernic in programov v ustrezne zakone, bo tudi Slovenija oziroma Slovenska vojska na poti k boljši bojni pripravljenosti.

Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026 pravkar dokazuje navedeno. Kljub rebalansu proračuna iz leta 2023 se sredstva, navedena v zakonu, niso spremenila. Sprememba zneskov je mogoča le s spremembo zakona, kar še dodatno dokazuje potrebo po uzakonjanju političnih odločitev in zavez.

Severnoatlantsko zavezništvo je imelo v preteklosti več pomenov (Kelsen; 1951), vendar je vedno odražalo mednarodno predvidljivost in na področju znanosti, ne le na področju vojaške znanosti, naprednost (Gilli, 2000).

²¹ Od leta 2005 je Slovenska vojska negativno ocenjena glede bojne pripravljenosti. Tudi leta 2023 je enako. Do zdaj še nobena politična oziroma fizična oseba ni neposredno odgovarjala za negativno oceno Slovenske vojske.

²² Reševanje sistemskim težav le na podlagi sodb sodišč in ne s sistemskim pristopom kaže na ne dovolj dobro razumevanje odločevalcev glede vloge in pomena vojske v državi in družbi. Tak primer reševanja težav na podlagi sodb sodišč, in ne sistemskega pristopa, pomenijo tožbe glede odškodnin zaradi tedensko neizkoriščenega dne na operaciji kriznega odzivanja – misiji.

Na področju slovenske vojaške znanosti in operacionalizacije vojaških raziskav in razvoja menimo, da smo šele na začetku poti.

Na učinkovito in uspešno pot slovenske vojaške znanosti in vojaških raziskav ter razvoja bo Slovenija učinkoviteje in uspešneje stopila šele takrat, ko bo državni zbor sprejel ustrezen zakon, ki bo omogočal javno priznano vojaško visokošolsko izobraževanje na področju vojaške znanosti v sklopu KLASIUS-P-16 na področju Vojaštva in obrambe (Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja), vsaj po vzoru preostalih držav članic Severnoatlantskega zavezništva ali Evropske unije. Državni zbor bi tako Slovenijo premaknil od abstraktnega h konkretnemu na področju vojaškega izobraževanja.

Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja določa ločnico med vojaško stroko in obramboslovjem. Vlada Republike Slovenije je z navedeno uredbo v Prilogi 2 (Klasifikacija področij izobraževalnih aktivnosti/izidov 2016 z oznako KLASIUS-P-16) določila, da obramboslovje spada v kategorijo pod številko 0312 (Politologija, odnosi posameznik-družba-država),²³ vojaštvo in obramba pa spadata v kategorijo pod številko 1031. Kljub temu, da je v javnosti mogoče dobiti občutek, da obramboslovje proučuje vojaško znanost, v resnici ni tako, kar se lahko dokaže z zgoraj navedeno uredbo kot normativnim aktom.

Na podlagi uredbe noben slovenski znanstvenoraziskovalni in izobraževalni javni zavod ne izvaja izobraževanja in usposabljanja s področja vojaštva in obrambe (št. 1031 – Priloga 2 navedene uredbe), zato lahko trdimo, da se iz vojaštva in obrambe izobražuje in usposablja le v Slovenski vojski, kar pa je interne in ne javne narave. Ker pa slovensko vojaško izobraževanje in usposabljanje ni javno, ne more opraviti in izvajati svojega dela Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu, vsaj na področju kakovosti in na področju programov izobraževanja vojaštva in obrambe. To pomeni nepremostljivo oviro primerljivosti med znanostjo, ki se razvija v Slovenski vojski, in znanostjo, ki se razvija zunaj Slovenske vojske (Bornmann, 2013).

Če je zmanjšana možnost neudejanjanja abstraktnega na obrambnem področju dopustna, je ta možnost na vojaškem področju nedopustna. Na vojaškem področju delovanje le na abstraktni ravni ni mogoče, ne le zaradi dejstva, da oborožene sile večine držav pomenijo koncentracijo največje institucionalizirane državne prisile, temveč tudi zato, ker se je sodobno vojskovanje spremenilo v take specialnosti, da učinkovite in uspešne oborožene sile ni več mogoče oblikovati v letu ali celo dveh (Horst, 2013). Zaradi časovne komponente oblikovanja in obnavljanja oboroženih sil je nujno dolgoročno in premočrtno načrtovanje, še posebej na področju vojaškega izobraževanja in usposabljanja, ki mora temeljiti na vojaški znanosti in vojaških raziskavah in razvoju.

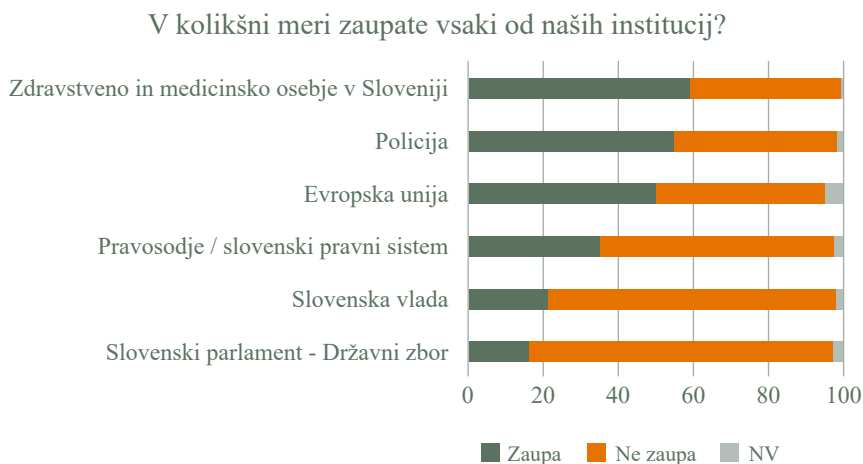
²³ Navedeno je moč preveriti tudi na spletnih straneh Statističnega urada Republike Slovenije.

Bistvo problema večletne negativne ocene Slovenske vojske za bojno pripravljenost ni le v številu vojakov ali opreми (Šteiner in Prebilič, 2019), ampak je argumentirano zaradi večletnega neizboljšanja. Vzrok je morda v neuzakonjanju in še ne dovolj dobri operativnosti političnih odločitev ter predvsem v neopolnomočenju vojaške znanosti in z njo povezanega vojaškega raziskovanja in razvoja. Le polna operativnost, prenos političnih odločitev v ustrezne zakone in opolnomočenje vojaške znanosti bi namreč omogočala znanstveno in strokovno razlago ter metodološko preverljivo ugotavljanje (Mackenzie in Knipe, 2006), zakaj se negativna ocena bojne pripravljenosti Slovenske vojske tako vztrajno ponavlja.

Logična izpeljanka negativne ocene bojne pripravljenosti Slovenske vojske se kaže v oceni slovenske politike. Negativna ocena Slovenske vojske se na podlagi Zakona o obrambi lahko razume tudi kot negativna ocena ministric in ministrov za obrambo ter predsednikov in predsednice Republike Slovenije.²⁴

Abstraktno delovanje oziroma odsotnost konkretnega delovanja na vojaškem področju nima nobenih resnejših posledic, morda tudi zaradi deleža odstotka zaupanja slovenske politike na lestvici zaupanja prebivalcev Slovenije.

Graf 1:
Zaupanje v
javne institucije
(Vir: European
Commission,
Directorate-
General for
Communication,
Standard
Eurobarometer
STD97: Standard
Eurobarometer
97 - Summer
2022, version
v1.00. [http://
data.europa.
eu/88u/dataset/
S2693_97_5_
STD97_ENG](http://data.europa.eu/88u/dataset/S2693_97_5_STD97_ENG), 24.
11. 2022.)

²⁴ Zakon o obrambi, 42. člen, tretji odstavek: »Minister po predhodnem mnenju predsednika republike določa generalštabu praviloma letne usmeritve za načrtovanje operativnih, materialnih in organizacijskih priprav za uporabo vojske.« Ustava Republike Slovenije, 102. člen: »Predsednik republike predstavlja Republiko Slovenijo in je vrhovni poveljnik njenih obrambnih sil.«

Graf 1 prikazuje zelo nizko stopnjo zaupanja v slovensko vlado, najnižjo v Evropski uniji. V Evropski uniji nacionalnim vladam zaupa povprečno 35 odstotkov prebivalcev. Še nižjo stopnjo zaupanja imamo prebivalci Slovenije v Državni zbor Republike Slovenije.

Navedeni podatki kažejo stopnjo zaupanja najvišjih slovenskih političnih odločevalcev in kakšne politične posledice lahko pričakujejo. Na podlagi preglednice bi lahko sklenili, da imamo v Sloveniji kritično politično odgovornost, vendar bi bilo to napačno. Politična odgovornost vsekakor obstaja, vendar je ključno vprašanje, kako se taka politična odgovornost udejanji.

Implementacija preteklih že izvedenih razvojnih programov na področju obrambe v operativno delo Slovenske vojske ni najboljša, podobno je ocenil tudi Črnčec, državni sekretar na ministrstvu za obrambo, ki je dejal, da bi lahko bili uspešnejši pri uresničevanju in implementaciji dognanj razvojnih programov (Črnčec, 2023). Le povečanje sredstev za vojaške raziskave in razvoj, brez zakonskih določil zelenega ciljnega stanja, ki bi hkrati opolnomočila vojaško znanost, najbrž ne bo dovolj za kakovostni preskok na boljšo oceno bojne pripravljenosti Slovenske vojske.

Trenutno slovenska zakonodaja na vojaškem področju še ne omogoča razvoja vojaške znanosti v polnem obsegu – torej opolnomočeno in v konkretnem smislu. Za zdaj omogoča le navidezno abstraktne raziskave in razvoj vojaške znanosti. V Sloveniji se le Slovenska vojska ukvarja z dejavnostjo, ki si prizadeva metodično poiskati sistematično izpeljana, urejena in dokazljiva spoznanja v teoriji in praksi razvoja, pri pripravi ter bojnem in nebojnem delovanju vojske na strateški, operativni in taktični ravni – z vojaško znanostjo. Nekateri visokošolski zavodi v Sloveniji razvijajo politične vede in navidezno vojaško znanost (Hristov, 2018), vendar samostojno vojaške znanosti trenutno v Sloveniji ne razvija nihče, razen Slovenska vojska.²⁵

Severnoatlantsko zavezništvo je že vzpostavilo sistem, ki omogoča opolnomočenje vojaške znanosti ter operacionalizacijo vojaških raziskav in razvoja za države, ki to želijo upoštevati. V Severnoatlantskem zavezništvu imamo Natove znanstvene in tehnološke organizacije – *NATO Science & Technology Organization* (STO), katere širši namen izhaja iz izreka te organizacije: »*Scientific results cannot be used efficiently by soldiers who have no understanding of them, and scientists cannot produce results useful for warfare without an understanding of the operations.*«²⁶

V Sloveniji se dogaja namreč prav to, rezultate raziskav slovenski vojaki ne morejo opolnomočeno operacionalizirati, ker jih ne razumejo, in hkrati slovenski znanstveniki in strokovnjaki ne morejo proizvajati ustreznih znanstvenih in strokovnih izdelkov ali rešitev, ker ne razumejo vojaških operacij oziroma vojaškega delovanja, ki se kaže

²⁵ Visoka vojaška šola znotraj Centra vojaških šol predstavlja institucionaliziran nastavek razvoja vojaške znanosti z ambicijo, da bo tudi v Sloveniji nekoč mogoče pridobiti visokošolsko izobrazbo s področja vojaških ved.

²⁶ Dr. Theodore von Kármán (madžarsko-ameriški matematik in fizik, 1881–1963).

v vojaških taktikah, tehnikah in postopkih. Za premostitev te ovire bi bila potrebna najmanj angažiranost Nacionalne agencije Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu, ki bi sinergijsko povezala obe skupini, kar se bo zgodilo takoj, ko bo ustrezen zakon to dovolil. Šele takrat bo omogočeno opolnomočeno sodelovanje vojaških in nevojaških znanstvenikov ter strokovnjakov.

Zaradi navedenega imajo skoraj vse države Evropske unije in severnoatlantskega zavezništva javno priznane vojaške visoke šole, z uradno formaliziranim vojaškim izobraževanjem in usposabljanjem v sklopu vojaške znanosti ter vojaškimi raziskavami in razvojem.

Izkušnje kažejo, da je edino tako mogoče preseči prepad med abstraktnimi raziskavami in razvojem. Taki rezultati razvoja in raziskav so večinoma neimplementirani v delovanje Slovenske vojske (Črnčec, 2023).

Zelo podobno je storila tudi že Evropska unija od leta 2008 naprej. Omeniti želimo vojaški Erasmus – *European Initiative on the Exchange of Young Officers, inspired by Erasmus (Emily)*, pri čemer Slovenska vojska prav tako opolnomočeno ne more sodelovati, saj ne izvaja javno priznanega visokošolskega vojaškega programa kot druge države članice Evropske unije. Slovenska vojska lahko sodeluje le v posameznih tečajih, ki pa imajo v skladu z Uredbo o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja le stopnjo dopolnilnega in ne visokošolskega izobraževanja. To ponovno pomeni nepremostljivo prepreko do opolnomočene vojaške znanosti v Sloveniji in pri učinkovitem in uspešnem sodelovanju Slovenske vojske z drugimi vojskami, ki imajo javno priznано vojaško visoko šolstvo in razvito področje vojaških raziskav in razvoja.

Sklep Problematika slovenske zakonodaje na vojaškem področju se kaže v več kot tridesetletni zgodovini Republike Slovenije. Sprejeti Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026 je bil prvi znak, ki omogoča sistemsko in ne parcialno preseganje »stopicanja« na mestu in le navideznega delovanja na vojaškem področju. Vojna v Ukrajini, ki poteka od februarja 2022 naprej, kaže civilizacijske norme in razvoj človeštva do danes. Pesimisti bi dejali, da se nismo dosti naučili, realisti pa, da se je iz te izkušnje mogoče še kaj naučiti. Zgodovina vojaškega delovanja nas uči, da je uspešno in učinkovito vojsko mogoče graditi le na dolgi rok. Z vidika slovenske pravne države (Ustava Republike Slovenije, 2. člen) je to mogoče le z ustrežno zakonodajo ali natančneje z ustreznimi zakoni, ki bi jih sprejel Državni zbor Republike Slovenije. Sprejetje ustreznih zakonov ali dopolnitev že veljavnih bo podlaga za začetek dejanske operacionalizacije vojaške znanosti ter vojaških raziskav in razvoja v Sloveniji. Prav tako bo učinkovitejša realizacija strateških (političnih) usmeritev in ustvarjanje možnosti, da bo Slovenska vojska lahko skrbela za vojaško znanost oziroma vzpostavila javno priznani izobraževalni sistem.

Kot je razvidno iz preglednega dela članka, bi bilo v Sloveniji treba preseči abstraktno in preiti h konkretnemu, zato se predstavljajo naslednji predlogi.

Dobro bi bilo, da bi Državni zbor Republike Slovenije sprejel zakone, katerih osnova bi bila uresničitev oziroma operacionalizacija resolucij, strategij in programov. To sicer velja za vsa področja človekovega delovanja, za področje vojaškega delovanja, kot največje institucionalizirane državne prisile, pa še toliko bolj. Če vojska ne opravi svojega dela učinkovito in uspešno v določenem času in na določenem kraju, ima to državotvorne ali »državopogubne« posledice. Zagotovo pa se učinkovitost in uspešnost neke vojske štejeta ne le v doseganju zastavljenih ciljev, temveč tudi v človeških življenjih (Griffiths, 1903), kar se lahko celo predvidi. Kot smo pojasnili, samo zakon sme neposredno nalagati pravice in obveznosti prebivalcem in pravnim osebam slovenske države, da izpolnijo določena ravnanja. Obenem pa smejo slovenski državni organi početi le tisto, za kar imajo izrecno pooblastilo ali določilo v zakonu.

Slovenska vojska zdaj še ne more izvesti vsega, kar je navedeno v resolucijah, smernicah in programih ter ne sme izvajati visokošolskega javno priznanega izobraževanja in usposabljanja, čeprav je ta možnost navedena tako v Resoluciji o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, Resoluciji o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040, Obrambni strategiji Republike Slovenije in Srednjeročnem obrambnem programu Republike Slovenije 2022–2026, ker trenutno še nima zakonske podlage. Posledično tudi Slovenska vojska ne sme opolnomočeno operacionalizirati vojaške znanosti ter vojaških raziskav in razvoja. Zato je mogoče trditi, da problematika slovenske zakonodaje na vojaškem področju dobiva jasnejše obrise od leta 2019 naprej, od sprejetja uradne definicije vojaške znanosti v Sloveniji.

Zaradi določila slovenske ustave, ki zahteva dvotretjinsko večino glasov navzočih poslancev (Ustava Republike Slovenije, člen 124) za spremembo Zakona o obrambi, bi bilo le na videz operativneje sprejeti nov zakon ali dopolniti Zakon o službi v Slovenski vojski. Le na videz operativneje navajamo zato, ker bi bilo treba ponovno sprejeti slovenski družbeni konsenz, ki bi moral dati odgovor, kakšno Slovensko vojsko želimo imeti oziroma kakšno vojsko si Slovenija zasluži. Po sprejetju družbenega konsenza navadna dvotretjinska večina poslancev ne bi smela biti težava za spremembo Zakona o obrambi kot temeljnega slovenskega zakona. Menimo, da bi bil sprejem novega zakona primernejši kot dopolnitev starega.

Dopolnitve ali nov zakon o obrambi bi moral vsebovati konkretizacijo političnih odločitev (resolucij, smernic, programov itn.), podobno kot je določen Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026. Večina Zakona o obrambi je bila sprejeta v časih, ki so bili popolnoma drugačni od mednarodnega stanja in stanja v državi ter družbi danes (Dragoš, 2016; Jogan, 2008). Zakon o obrambi bi moral temeljna področja Slovenske vojske obravnavati določneje, vsebine bi morale vsebovati najmanj zahtevano pripravljenost, številčnost

osebja ter popolnjenost z materialno-tehničnimi sredstvi. Zakon bi s konkretizacijo navedenih treh področij zagotovil predvidljivost v Slovenski vojski kot enega ključnih elementov uspešnosti in učinkovitosti vseh oboroženih sil (Parlier, 2020).

S spremembami Zakona o obrambi ali celo s sprejemom novega zakona bi se doseglo tudi simbolično dejanje. Ni se mogoče izogniti občutku, da se vsakokratna sestava državnega zbora načrtno izmika tematiki ter že ne več besedni ustreznosti Zakona o obrambi in ga ne spremeni kljub nekaterim očitnim neskladnostim, ki so navedene v zakonu, z dejanskim ali morda celo nezakonitim stanjem.²⁷

S spremembo Zakona o visokem šolstvu bi se dosegla zakonska podlaga, ki bi Slovenski vojski omogočila izvajanje javno priznanega visokošolskega programa s področja vojaštva in obrambe. S to novelo zakona bi se odpravil slovenski (celo neustaven) izobrazbeni primanjkljaj na vojaškem področju in v skladu z akreditacijo visokošolskega študijskega programa pri Nacionalni agenciji Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu omogočil formalen razvoj vojaške znanosti, ki bi jo navedena agencija preverjala.

Literatura

1. Anscombe, G. E. M., 2017. *War and murder. Military Ethics*. Routledge, str. 257–274.
2. Barsalou, L. W., Dutriaux L., Scheepers C., 2018. *Moving beyond the distinction between concrete and abstract concepts. Philosophical Transactions of the Royal Society B: Biological Sciences*.
3. Biddle, S., 2005. *Military power: A reply. Journal of Strategic Studies*, 28(3), str. 453–469.
4. Blind, P. K., 2007. *Building trust in government in the twenty-first century: Review of literature and emerging issues. In 7th global forum on reinventing government building trust in government (Vol. 2007, pp. 26–29). Dunaj: UNDESA*.
5. Bornmann, L., 2013. *What is societal impact of research and how can it be assessed? A literature survey. Journal of the American Society for information science and technology*, 64(2), str. 217–233.
6. Brožič, L., 2010. *Izobraževalni sistem kot funkcija razvoja vojaške znanosti. Doktorska disertacija*.
7. Clark, A., 1998. *Being there: Putting brain, body, and world together again. MIT press*, 1998.
8. Cohen, E. A., 2005. *Stephen Biddle on military power. Journal of Strategic Studies*, 28(3), str. 413–424.
9. Črnčec, D., 2023. *Javna predstavitev predloga resolucije o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske 16. 1. 2023. Državni svet, Šubičeva 4, Ljubljana*.
10. Dragoš, S., 2016. *Socialna država in solidarnost. Teorija in Praksa*, 53(š), str. 148-173., <http://www.dlib.si/details/URN:NBN:SI:doc-OT7Z9A3R>.
11. *European Initiative on the Exchange of Young Officers, inspired by ERASMUS (EMILYO). Dosegljivo: <http://www.emilyo.eu/>*.

²⁷ Na primer Zakon o obrambi nikjer ne omenja polkov, sicer omenja »bataljonov ali njim enakih enot,« vendar tako navajanje ni v skladu s taksonomijo in nomotehničnimi smernicami pisanja zakonov.

12. Fekonja, M., 1997. Slovenska nacionalna varnost med politiko, dokumenti in resničnostjo. (4.), Poti in stranpoti obrambne organiziranosti slovenske 'države'. *Revija obramba*, 29(2), str. 8–11.
13. Frazer, E., 2010. »What's real in political philosophy?« *Contemporary Political Theory* 9, str. 490–507.
14. Freedman, L., 2005. *A Theory of Battle or a Theory of War?*. *Journal of Strategic Studies*, 28(3), str. 425–435.
15. Fukuda-Parr, S., in Messineo, C., 2012. *Human Security: A critical review of the literature*. Centre for Research on Peace and Development (CRPD) Working Paper, 11, str. 1–19.
16. Gilli, A., 2000. *NATO, technological superiority, and emerging and disruptive technologies I*. In *ideas* (Vol. 25, No. 3).
17. Griffiths, A., 1903. *The future of the army*. *Fortnightly*, str. 627–637.
18. Grošelj, K., 2010. »Nadaljnji Razvoj SV: Aktualni Komentar« *Revija Obramba*, vol. 42, no. 10, str. 16–19.
19. Heaslip, G., in Barber, E., 2014. *Using the military in disaster relief: systemising challenges and opportunities*. *Journal of Humanitarian Logistics and supply chain management*.
20. Horst Jr., in Kelso, 2013. *Building the Army: A Strategic Review of a Complex Problem*. Carlisle, PA: U.S. Army War College.
21. Hristov, N., 2018. *Modern challenges and perspectives in development of academic staff in higher schools and peculiarities of military education system*. *Journal of Innovations and Sustainability*, 4(1), str. 55–58.
22. Izjava Rektorske konference Republike Slovenije, 23. 12. 2021.
23. Jogan, M., 2008. *Rekatolizacija slovenske družbe. Teorija in praksa*, 45(1/2), str. 28–52. <https://repozitorij.uni-lj.si/IzpisGradiva.php?id=22953>.
24. Keeley, L. H., 1996. *War before civilization*. OUP USA.
25. Kelsen, H., 1951. *Is the North Atlantic Treaty a Regional Arrangement?* *American Journal of International Law*, 45(1), str. 162–166.
26. Kladnik, T., Bolfek, B., Mikulič, A., Brodnik, A., Kastelic, G., Ravbar, M., Filipčič, R., Premk, M., Torkar, B., Horvat, M., Pörš, S., Marković, Z., 2011. *Vojaška obramba Slovenije: 1990–1991*. Ljubljana: Defensor.
27. Kristan, I., 1983. *Politična odgovornost*. Zbornik znanstvenih razprav, (43), str. 99–111.
28. Mackenzie, N., in Knipe, S., 2006. *Research dilemmas: Paradigms, methods and methodology*. *Issues in educational research*, 16(2), str. 193–205.
29. Markič, B., 1981. *Odgovornost v družbenopolitičnem delovanju*. *Teorija in praksa*, 18(12), str. 1515–1518.
30. Nacionalna agencija Republike Slovenije za kakovost v visokem šolstvu. <https://www.nakvis.si/>.
31. *Obrambna strategija Republike Slovenije*, (Vladni dokument št. 80000-1/2012/4 z dne 7. 12. 2012).
32. Parlier, G. H., 2020. *Strategic Analytics and the Future of Military Operations Research*. In *Handbook of Military and Defense Operations Research*, str. 429–458. Chapman and Hall/CRC.
33. Pogorelec, J., 2005. *Politična odgovornost in demokracija*. *Javna uprava*, 41(2/3), str. 466–481.
34. *Pravila službe v Slovenski vojski* (Uradni list RS, št. 84/09).
35. *Predlog Zakona o dopolnitvi zakona o visokem šolstvu*, Republika Slovenija – Državni zbor, EPA: 45 – IX, šifra: 602-04/22-10/1 z dne 13. 5. 2022.

36. Resolucija o splošnem dolgoročnem programu razvoja in opremljanja Slovenske vojske do leta 2040, (Uradni list RS, št. 35/2023).
37. Resolucija o strategiji nacionalne varnosti Republike Slovenije, (Uradni list RS, št. 59/19).
38. Rothstein, B. 1996. *Political institutions: an overview. A new handbook of political science*, str. 133–166.
39. Shafritz, J. M., in Shafritz, T. J. A., 1989. *The facts on file dictionary of military science*. New York; Oxford: Facts on File.
40. Shaw, M., 2015. *War and genocide: Organised killing in modern society*. John Wiley & Sons.
41. Srednjeročni obrambni program Republike Slovenije 2022–2026, (Vladni dokument št. 80300-1/2022/4 z dne 13. 4. 2022).
42. Strategija razvoja Slovenije 2030 (Vladni dokument sprejet na 159. redni seji 7. 12. 2017).
43. Šteiner, A., in Prebilič, V., (2019). *Politično s Tanjo Gobec, Slovenska vojska: TV Slovenija 1*, 19. 5. 2019. <https://4d.rtvlo.si/arhiv/politico-s-tanjo-gobec/174616085>.
44. Torkar, B., 2021. *Nastanek Slovenske vojske. 9deseta*, (š: ž 2, 9), str. 48–55.
45. Uredba o uvedbi in uporabi klasifikacijskega sistema izobraževanja in usposabljanja, (Uradni list RS, št. 46/06 in naslednji).
46. Ustava Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I in naslednji).
47. Yates, L., 2022. *How everyday life matters: everyday politics, everyday consumption and social change*. *Consumption and Society*, 1(1), str. 144–169.
48. Zaključno poročilo Medresorske delovne skupine za pripravo modela izobraževanja in usposabljanja za potrebe Slovenske vojske, dopis MO, št. 603-95/2021-2 z dne 11. 2. 2021.
49. Zakon o državni upravi (Uradni list RS, št. 113/05 in naslednji).
50. Zakon o izvajanju temeljnih razvojnih programov Slovenske vojske v letih 2008 do 2015 (Uradni list RS, št. 114/06 in 3/22 – ZDeb).
51. Zakon o zagotavljanju sredstev za realizacijo temeljnih razvojnih programov obrambnih sil Republike Slovenije v letih 1994–2007 (Uradni list RS, št. 13/94, 42/00 – ORZZSR2, 97/01 in 3/22 – ZDeb).
52. Zakon o obrambi (Uradni list RS, št. 103/4 in naslednji).
53. Zakon o ratifikaciji Severnoatlantske pogodbe (Uradni list RS – Mednarodne pogodbe, št. 5/04).
54. Zakon o visokem šolstvu (Uradni list RS, št. 32/12 in naslednji).
55. Zakon o zagotavljanju sredstev za investicije v Slovenski vojski v letih od 2021 do 2026 (Uradni list RS, št. 175/20).
56. Zakon o znanstvenoraziskovalni in inovacijski dejavnosti (Uradni list RS, št. 186/21 in 40/23).
57. Zapisnik seje državnega zbora z dne 4. 10. 2022. https://www.dz-rs.si/wps/portal/Home/seje/evidenca!/ut/p/z/1/04_Sj9CPyKssy0xPLMnMz0vMAfIjo8zivSy9Hb283Q0N3E3dLQwCQ7z9g7w8nAwsPE31w9EUGAWZGgS6GDn5BhsYGwQHg-lHEaPFAAdwNCBOPx4FUfiNL8gNDQ11VFQEAf8pdGQ!/dz/d5/L2dBISEvZ0FBIS9nQSEh/?mandat=IX&type=sz&uid=0405045A78452324C125892D003155B1.
58. Žabkar, A., 2003. *Marsova dediščina, 1. in 2. knjiga*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.

email: gregor.potocnik@mors.si

e-mail: gregor.potocnik@mors.si

VU XIII. r. dr. Gregor Potočnik se je po dobrih trinajstih letih dela v policiji leta 2009 zaposlil v Slovenski vojski. Diplomiral je na Visoki policijsko varnostni šoli, magistriral na Fakulteti za državne in evropske študije ter doktoriral na Fakulteti za družbene vede iz obramboslovja. Bil je eno leto na misiji UNMIK (Special Team Six). Deloval je v vojaški policiji. Trenutno je predstojnik habilitacijskega področja Vojaški obrambni sistemi na Visoki vojaški šoli v Centru vojaških šol Slovenske vojske.

Military Specialist, Class XIII, Gregor Potočnik, PhD, joined the Slovenian Armed Forces in 2009 after over thirteen years of work in the Police. He graduated from the Higher Police and Security School, earned his master's degree from the Faculty of Government and European Studies, and completed his Ph.D. at the Faculty of Social Sciences in the field of Defence Studies. He was deployed for a year in UNMIK (Special Team Six) and worked in the military police. He currently serves as the Head of the Habilitation of Military Defence Systems at the National Military College at the Military Schools Centre, Slovenian Armed Forces.

* Prispjevki, objavljeni v Sodobnih vojaških izzivih, niso uradno stališče Slovenske vojske niti organov, iz katerih so avtorji prispevkov.

* Articles published in the Contemporary Military Challenges do not reflect the official viewpoint of the Slovenian Armed Forces nor the bodies in which the authors of articles are employed.